

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Щоденне число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні
крім неділі і руских свят
о 5½ год. по полудні.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцеві в Агенції
Соколовського в насалці Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—

Реклямації неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шені звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні довесеня по 30 сот.
від стрічки.

Славянофільсько-об'єднителні змагання в Росії.

(X) Вчора вказали ми на причини політичного залицяня всеросійських об'єднителів до Славян, а наслідком сих залицянь було скликанє зїзду до Петербурга «Славянським благотворительним обществом», сим заборолом панславизму давного напрямку, який вважає тотожні ми інтереси Славянщини з інтересами Росії і бажає довести до верховлади Росії в Славянщині щоби „зіллялись всі славянські ріки в російськє морє“.

В сїм петербургскім зїзді мали участь всякі люди і всякі живла. Був там галицько-руський перевертень Вергун і політичний маячник Череп-Спиридович, ворогуючий з Поляками славянофіль Крафоский, а відтак гр. Бобринський, що бажає вести боротьбу з Поляками, щоби лише не з підмогою Німців, був Мілюков, проф. Погодін і Львов, та ціла ватага російських діячів, вихованих в школі давного панславизму Каткова і Комарова.

Рушила ся отже Росія, щоби закрити вражінє соромного поражєня балканського і вислала на зїзд все, що творить єї справдешній зміг. Розуміє ся, що перевагу в тїм зїзді мали вепятні живла, всеросійські об'єднителі і політичні авантюристи, для котрих ново- і старославизм є іграшкою для державної користи. На зїзді виголошено багато промов, пущено чимало окликів в славянський свїт. Медоточивими устами промовляли всі за конечністю злуки і зєднання для культурної спільної праці всіх славянських племен. Але се були такі самі проворні і високопарні звороти, яких московські відпоручники не щадили вторік на пражскім зїзді, а які також голошено в Варшаві і у Львові.

Наради відбували ся в пяти секциях: політичній, просвітній, добродійній, культурної спільної праці і в секції для підготівки всеславянського зїзду з виставою. Очевидно на сам перед висунула ся політична секція, а розправи в ній мали всі прикмети сучасного російського славянофільства: пусті деклямації без охоти глянути правді в очи і ударити ся в груди з признавєм власної вини.

В сїм переливаню з порожного в пусте відозвав ся оден смїливїйший голос Шарапова (вигворник плугів), що виступав все політичним самотинцем з власною гадкою, і говорив на тему „Німці і Славяни“. Він осьмілив ся накликувати до польско-російського порозуміння. Він вказав на небезпеку грізної політики Німеччини, супроти котрої повинні зєдинити ся всі славянські народи і глядїть злуки з англо-саскою і латинською расою. Такий союз упокорив би Німеччину і виключив би спромогу війни і задорів та верховлади Німеччини над свїтом, опертої на милітаризмі. Сему союзови на погляд Шарапова стоять на перепоні Італія і Австрія, хоч Італія вже стоїть на передодні розлуки(?) союзу з Німеччиною. Зате Австрія ще вірна Німеччині за-

вдяки спорам між славянськими народностями, хоч сама признає потребу оборони проти германізації і мадирщення, але не має до того потрібної сили, бо розбита на табори. Головною причиною сего розбитя на табори славянського населєня Австрії є недостача довіря до Росії задля єї обрусительної політики.

Славяни мають на Польщі (і на Україні — Ред. Русл.) докази обрусительної політики і тому не мають охоти потонути в російськє морє. Щоби здобути собі довіре повинна по єго думці Росія вступити на дорогу справдешньої славянської політики, починаючи від розвязки в славянськєм дусі польського питання (і українського — Ред. Русл.).

Через розвязанє польської справи в славянськєм дусі розуміє Шарапов признає належних прав польському народови в етнографічних межах, а се повинно виявити ся повною самоуправою Польского королівства, приверненєм польській мові всіх прав в місцевій управі, в суді, в школі і в повній рівноправності Поляків в цілій Росії.

Се мало би по єго думці великанський вплив на весь політичний склад Європи. Змінило би відразу становище Австрії, перемінюючи її з конечности в славянську монархію, а єї політика супроти Німеччини йшла би в однім напрямі з політикою Росії, Англії, Франції і Італії.

Розумні гадки висловив також Мілюков, а Погодін говорив про німцеу повинє в Польщі, але побіч тих голосів відозвали ся зараз і стїно-русскіє як Кулаковський і бувший підляський уніят Фільович, що жалував ся на гнобленє «русских Галічан».

Сей зїзд славянський в Петербурзі був отже з виїмкою кількох розумних і вольнодумних голосів доказом вузкоглядности і темноти поглядів політичних російських, але при тїм пристрасних і самолюбних. Сей зїзд стає певним доказом, що Росія не доросла духом до посланництва в Славянщині, яке она собі присвоює, бо передовсім повинна переродити ся у внутрі, поки зможе подумати про провід між иншими. Такі зїзди і деклямації ще не виведуть нікого з рівноваги, хоч може бути, що Сербам, Болгарам, деяким Чехам і нашим „русским Галічанам“ припаде до вподоби та нова славянсько-російська комедія, бо з неї видно, що в Росії є вправді одиниці, що думають розумно і справедливо, але на жаль не скоро будуть в ній про роками.

Побіч того слав. зїзду бачимо ще й инші змагання обчислені головнє на наведенє «русских Галічан», а всі ті змагання може перебити Австрія, як ми вже вказували при иншій нагоді, переведенєм повної рівноправности і справедливою розвязкою язикового питання. Як небудь сї всеросійські об'єднителні змагання не вельми сильні, але маловажати їх не можна і австрійське правительство, а також наше краєве повинні на се звернути пильну бачність.

В якім напрямі йдуть сї змагання обрусительні, вказує тутешній орган москов-

ської агенції «Галічанін», з котрого подаємо в цілости звіт про

Петроградское Галицко-русское Общество.

„Въ воскресенье 5 (18) апрѣля состоялось общее собрание членовъ петроградскаго Галицко-русскаго Общества. Съ тѣхъ поръ, какъ во главѣ Общества сталъ гр. В. А. Бобринскій Общество проявляетъ кипучую дѣятельность. Правление Общества обратило на первыхъ порахъ свое внимание на усиленіе просвѣтительныхъ учреждений Прикарпатской Руси. За короткое время отправлено въ читальни, бурсы и народные дома въ Галицію и Буковинѣ болѣе 6.000 книгъ (среди нихъ много классиковъ) на суму 3.000 р. Общество насчитываетъ въ настоящее время свыше 200 членовъ“.

„Общему собранію была предложена подробная смѣта на 1909 г., которая и была единогласно утверждена въ размѣрѣ 7.117 р. Въ память Гоголевскаго юбилея учреждена ежегодная премія имени Н. В. Гоголя въ размѣрѣ 200—500 руб. за лучшее сочиненіе галичанъ. Авторъ долженъ быть мѣстнымъ жителемъ и трудъ свой можетъ представить на мѣстномъ галицко-русскомъ нарѣчїи или же на общерусскомъ литературномъ языкѣ. Срокъ подачи работы опредѣленъ на 1 октября, присужденіе же преміи будетъ торжественно объявлено 21 декабря въ день св. Петра, митрополита московскаго, уроженца галицкаго и патрона Общества“.

„Собраніемъ рѣшено образовать особый дамскій кружокъ, который долженъ войти въ тѣсныя сношенія съ женскими організаціями Прикарпатской Руси. Въ его вѣдѣніе войдетъ также забота о подъемѣ женскаго образованія въ зарубежной Руси устройствомъ бурсъ, гимназій и ремесленныхъ школъ. На женскія бурсы назначенъ фондъ, который, по общему желанію присутствовавшихъ, названъ «фондомъ имени графа В. А. Бобринскаго». Отже caveant consules!“

Державна рада.

Вчерашній звіт з 1-шого засідання палати доповняємо змістом промов руских послів в розправі над наглєм внесєнем пос. д-ра Евгєна Левицкого в справі знесеня міністерства для Галичини або перетворєня тої національної репрезентації в раді Корони через покликанє міністра-земляка зпоміж Поляків і Русинів.

Пос. др. Евгєн Левицкий, мотивуючи на глїсть свого внесєня, замїтив, що єго внесєнє не звертає ся проти особи теперїшного міністра для Галичини. Від 1873 р., коли утворєно міністерство для Галичини, не бувало сєго, що стало ся в іменованєм міністра д-ра Дулемби. По раз першій піддано під публичну розправу спосіб обсаджєня сєго міністерства а то з сєї причини, бо бувшій міністер Абрагамович заняв становище, що він є передовсім мужем довіря Корони а відтак заступником Галичини. У відповідь на се видвигнуло польське коло теорію, що інституцію галицького міністерства утворєно тїльки для него та вказало на мнємо ествуючий звичай, що

тільки предложені Кої-ом личности покликуюно на міністрів для Галичини.

В дійсностиж з дотеперішних 10 міністрів для Галичини тільки 4 назначувало коло польське, а прочих іменовано міністрами або без відома або навіть проти волі польського кола. В престольній бесіді з 24. цвітня 1873 р., в котрій заповіджено утворене міністерства для Галичини, сказано отсе: „Змаганя признати Галичині розширене автономії не довели до бажаної цілі. Впровадженем члена коронної ради із галицького королівства, признасть се королівство доказ моєї постійної опіки“. — Льогічною послідовностю сего реченя є те, що політична партія в Галичині не має права домагати ся виключно сего управлення. А з сего виходить лише те, що для Галичини повинна бути іменована міністром личність із Галичини. Домаганя Русинів стремлять головню до сего, щоби галицьке міністерство було знесене, бо по їх думці ся інституція взагалі, а зокрема інституція галицького міністерства противить ся конституції. Се вже сумнів, чи се відповідає духови конституції, що міністерство утворено без запиту державної ради, а з другого боку обставина, що спеціальні права і послідовности, на котрих ся інституція опирає ся, не є означені в конституції. Се є виразним доказом, що се міністерство не має ніякої правової основи. Крім того Галичина в своїх відносинах до держави не займає ніякого иншого становища як кождий инший коронний край.

Після регуляміну в 1873 р. галицький міністер має спеціальне право «veta», на основі котрого може вплинути на зарядженя инших міністрів так, що міністри відповідають перед парламентом за своє поведене, до котрого дала їм привід інгеренція галицького міністра, між тим коли они іменем сего міністра нічо не зарядили. Право «veta» галицького міністра довело з часом до польської курателі над центральною властю, а коли ходить о галицькі справи, то міністерство для Галичини є завдяки свому становищу виїмковим чинником. Наслідком сего руский нарід виданий на веїх полях політичного і культурного життя на ласку Поляків, а за міністром для Галичини стоїть коло польське, котре має силу, щоби спонукати занадто уступчивого міністра-земляка, щоби з усею строгостю виступив проти Русинів. Коли станути на становищі, що інституцію галицького міністерства годі знести, то Русини повинні бодай домагати ся, щоби побіч польського представника покликано до міністерства також і заступника руского народа так само, як се дїє ся в Чехах, бо Русинам ходить о те, щоби на рішачім місци виступити проти шкідливої діяльності Поляків. Після засади „audiatur et altera pars“, належить ся заступництво і Русинам. Набудуче не стерплять они, щоби ціла виконна власть підлягала впливови галицького міністра-земляка, котрого діяльність звернена проти Русинів.

Наостанку просить бесідник палату, щоби приняла наглість і мерітум єго внесеня. (Оплески на руских лавах).

З укр. рус. клубу промовляв ще в сій розправі пос. др. Евген Олесницький і заявив, що буде підпирати тільки першу часть внесеня, бо він є засадничим противником ідеї міністрів земляків, бажав би отже знесеня тої інституції.

Міністри-землякови хибую органічна звязь з рештою міністерства. Сотворене инших міністерств впливає звичайно з дійсних потреб держави, міністер-земляк завдячує своє покликанє тільки політичному вітрови. Де два народи заселяють країну, або оден із них або оба дістають міністрів земляків. Етика вимагаєб усе в таким випадку охорони слабшого. Одначе в Австрії покликують міністрів земляків тільки для сильнійших. Се скріплюєне сильного ще більше гнобить слабшого. Не давно отже, що таким способом не втихомирює ся, а тільки заострює ся національна сварка. Та навіть у краях, котрі мають двох міністрів-земляків, національне помирене зовсім не має великого успіху. Навпаки, здає ся, що оба міністри-земляки заохочують своїх земляків до боротьби. Міністер для Галичини називає ся урядово галицьким міністром-земляком; в дійсности він однак тільки польський міністер, покликаний до охорони й підпирания поляків і скріплєня їх панованя в краю. На раді

Корона він перш усього є заступником краєвої автономії. Він виходить, хоч не законно, то дійсно, з польської більшости галицького сойму і остає ся з нею все в найтіснійшій звязи. (Протести у Поляків). П. Абрагамович супроти неласки кола польського в парламенті покликав ся на те, що він незалежний від польського кола в парламенті, а від польського кола в соймі. Ідея галицького міністра-земляка основує ся на правах, котрі Поляки підносять у відносинах до краю, як цілости, з сего титулу, що країна та була колись складною частиною польської речі посполитої.

Ось так стає ся той австрійский міністер в австрійській раді міністрів представником державної ідеї давної Польщі, ідеї, на котрій основуєть ся дотичні змаганя Поляків до розширення краєвої автономії. Іменуєде Земляковського в 1873 р. було відшкодованем за несповненє тодішних польских домагань. Єго програмою було робити все, що причинилоб ся до скріплення політичного становища Поляків у державі й краю та причиняти ся всіми способами до уполітженя і підбитя Русинів, котрі як засадничі противники автономії краю, є найбільшою перешкодою в сїм напрямі. Сям обом задачам остались вірними також наслідники Земляковського. З єго споминів ясно виходить, як він користував ся кождою нагодою, щоби Русинів нетільки перед центральним правительством, а й перед Короною представити як непевне, вороже державі, а навіть зрадливє живло, ((Жаві голоси з руских лав: Слушайте!), — як він із одной російської урядової газети збирав докази, щоби цїсаря переконати, що Русини політично справді хилють ся до Росії.

При обсаді урядів у центральних бюрах мають міністри-земляки важний голос і тут щенівні панує засада Земляковського, що для Русинів доступні тільки посади возних. Число галицьких урядників у центральних властях взагалі невідповідне, але й у сїм числі відносини Русинів яскраво некорисні. В міністерстві рльництва та просвіти, де Поляки мають вправді нечисленні але дуже впливові посади, нема ні одного руского концептового урядника. Міністра-земляка слушно називає звисній учений Інама правнодержавним монстром. У парламентарнім міністерстві сторонництва більшости не потребують міністрів-земляків, бо они мають ресортові теки. А в урядничім кабінеті міністер-земляк, се просто votum недовіря для правительства.

Особі теперішного міністра для Галичини бесідник не має нічого закинути. Бесідник перецьвідчений, що др. Дулемба, котрого він також особисто шанує і цінить, не ворог Русинів. Одначе спосіб, як доконалось єго іменованє, є знов найкрасшим доказом, що йде тут не про галицьке, о тільки польське міністерство, яке стоїть до розпоряджєности польської політики, яким не розпоряджає Корона, а польське коло. Slowo polskie, орган д-ра Гломбінського і кола польского... (П. Пастор: Се неправда!)... у вступній статі про сварку з п. Абрагамовичем виразно сказало, що міністер Галичини є польським міністром, який відповідає тільки перед польською делегациєю. Вправді іменує єго Корона, однак Корона а ргіогі ирярекла тому кандидатови своє довіре, котрого запропонує польське коло. Тим самим Корона признала факт, що адміністрация краю має бути в польських руках. Такий міністер, якого іменованє доконалось тільки формально Короною а в дійсности польським колом, не має права називати ся міністром для Галичини. Проти сего протестуємо, як заступники одного народа в краю, бо не можемо згодитись, щоби інтереси нашої країни ідентифіковано з польськими політичними інтересами. (Привзєаня і оплески серед Русинів). Нехтованє великого значєня рускої нації для Габсбурскої монархії не моглобь остатись без сумних наслідків. Наш народ котрий ніколи не мав у сїм інтересу, щоби глядати своєї будучини поза границями Австрії, а навпаки готовий був вірно й з довірем своєю будучину поручити опіці австрійської конституції, гірко завів ся на своїх надїях. Дітий тих батьків, котрі в боротьбі за державу й династию жертвували своє майно й кров, видала та сама держава й єї правительство на ласку давних ворогів і противників держави. На своє диво бачили Русини, що в сій державі не вірність і привязанє, а гордість і насилє веде до здобути своїх прав. Сторонництво

бесідника буде голосувати за нагlostю. (Гучні оплески серед Русинів).

Міністер скарбу Білінський предложив вчєра пачерки законів в справі зміни деяких постанов о податку від горівки, в справі підвижки податку від пива, нового упрավильненя передач державних фондів краєвим фондам і в справі звийки реальних вимірїв. По промові міністра скарбу (котру задля недостачі місця подамо завтра) приступлено до розправи над паглим внесєнем п. Евгєна Левицького, котрий відступив від домаганя знесеня уряду міністра Галичини, обстаючи при подїлі сего міністерства на руске і польське.

В розправі забирали голос пос. Странські (всевімець), п. Рєнер (соц.), п. Герман іменем польського кола, п. Шгарк (незалежний соц.) вкінци п. Шілїнгєр, який заявив ся іменем більшости славянського союзу проти нагlostи. По замкненю розправи заявив генеральний бесідник за п. Гибєш (чєский социял.), що социялісти будуть голосували за нагlostю. По кількох фактичних спростованях між иншими п. Окунєвського і по кінцевім виводі п. Евгєна Левицького наглість єго внесєня відкинено. За нагlostю голосували Русини, москвофіли і социялісти. Відтак приступила палата до розправи над зміною деяких постанов промислової новелі, по чім замкнено засіданє. Слїдуючє в пятницю.

Огляд часописий.

(Партийні відносини на Буковині. Участь галицьких Русинів у відродженя Буковинської Руси. Народне учительство на Буковині і галицькі переселєнці. Радикалізм і борба єго проти поступових народоців. Голос проф. Ос. Маковєя про буковинські відносини. Дневник „Буковина“ про боротьбу між поступовцями а радикалами).

(Конець).

„Объективний“ каже далі, немов то „Буковина“ писала, „що радикалів не треба, що радикалізм не приніє у Галичині ніякого хісна“. Він називає сї твердженя „троха за сміливі“, помиляє ся однак, коли приписує нам їх в такій формі; бо йде в „Буковині“ не сказано було з боку редакції а тим менше з боку нашої партії, що „радикалів не треба“, а сказано тільки, що не пора творити партії на виї, не було ніде сказано, щє радикалізм не приніє у Галичині ніякого хісна, а тільки що радикальна тактика у виїшній політиці галицьких Українців принесла більше шкоди чим користи.¹⁾ Ми пояснили і у засаднили отсе наше переконанє доста обширно в нашої полєміці з д. Лозиньским. „Объективний“ не мав протє підстави казати далі, що „Буковина“ в сій точці сильно промахнула ся“, бо й ми сказали нераз те, що „Объективний“ лише далі, а то, що „віяка ретельна опозиция а разом і контролю в загально-народних ділах не виїшла ще якомусь (ніякому) народови на лихо“, бо ми висали виразно, що така опозиция навіть конєчна задля оживленя і уздоровленя народногò організму. Але з того не виходить ще абсолютна слушність загального твердженя „Объективного“, що „радикали“ не зашкодять бук.-укр. політиці. Се правда тільки тоді, коли возьмемо радикалів як внутрішню опозицию, а не як особіну політичну партію, що воює проти другої, тут проти нашої партії на виї. Особливо з дальших виводів „Объективного“ не виходить ясно, чи він не уважає радикалів лихом тільки як внутрішню опозицию, як ми, чи як виїшню особіну партію. Він каже, що „не боїть ся того, що як наш народ перейде в табор радикалів, народна справа запропастить ся, але боїть ся, і то дуже боїть ся, що з огляду на загально-політичну ситуацію на Буковині і з огляду на дотеперішню тактику наших радикалів зупинить ся в недовзі наш селянин на середній дорогі і не поступить ні вперед, ні (не) верне ся назад, але збочить — і опинить ся там, де єго сегодєня не бажать бачити ні радикали, ні поступовці“. Згода, але з тим додатком, що після нашогò переконаня і після досьвіду не тільки галицької, але навіть чєської ра-

¹⁾ У внутрішній політиці народив радикалізм також немало шкоди. — *Ред. Русл.*

дикальної політики!) ми від радикальної тактики не надіємося навіть таких „мізерних“ успіхів, які бач. Українці здобули досі, хоч би наш народ свідомо перейшов у табор радикалів, а не тільки ізза золотих групок, які вони йому обіцяють, на вербі... Ми не противні ідеям а тактиці, не противні ретельній, щирій опозиції, а розв'язанню нашої і так ще дуже слабкої суспільності на партії. Бо із розділу на партії неминуча боротьба, а де рубають дрова, там летять тріски. Оно гарно і легко хіба такому, якого народна справа не болить і не свербить, провадити борбу холоднокровно, не вжити в розгарі борби якого там „некультурного“ слова а кожний найде все причину, уважати свій спосіб за культурний а в противника за некультурний, а „Об'єктивний“ засудить все одно і другого. Навіть захвалюване „Об'єктивним“ політичне вишколене народу не дасться перепроводити в спосіб мирний, коли ту школу веде особня партія, бо годі жадати, щоби друга противна партія приглядала ся мовчки науці, яка після її щирого переконання для народу шкідлива. Тут остає як єдиний найкращий вихід щирий компроміс між обома партіями, який би вказав золоту середню дорогу для успішної політики нашого загалу. Се у нас там лекше, що засадничих різниць між програмами обох наших партій нема, є хіба різниця ще до тактики а головню личні анімосиї одиниць, які загал м'г би легко залагодити на обопільне вдоволене а, що більше, на добро усього нашого народу а на смуток его численних ворогів, які раді нашим незгодинам а зате лагодять їх у себе дома зі всіх сил. Заступити ся за користним для загалу полагожденем нашої партійної борби, хоч би тільки спровадити її на щиру опозицію у внутрі, се булоб гарним завданем і великою заслугою нашого патріотичного учительства, як найчисленнішої нашої інтелігентної верстви, і єї органу „Каменярів“.

Політичний огляд.

Заграниця.

Дня 27. цвітня о год. ¼ 1 сто і оден гарматних вистрелів оповістило турецькому народови, що Абдуль-Гамід пересав бути султаном. Его усуненє постановили народні збори ще в понеділок в хвили, коли довідали ся, що Ільдів-Кіоск вже занятий молодотурецьким військом. Поставлено питанє: що має стати ся з імамом, то є релігійним головою мувулманів, який кілька разів нарушив постанови корону, володів по тираньски, спалив сьвяті книги, загаравав побожні фундації, марнував державні добра і допустив ся злочину присягаючи, що в будучині буде володів в дусі устав шеріату, а ломав присягу і розпочав домашню війну та спричинив внутрішні заворушення? Відповідь звучала: годить ся вівзати его, щоби зрік ся престола, або усунути его з него. Сенатори і послы встали зі своїх місць і заявили одногласно: ухвалюємо усуненє султана з престола.

До султана удали ся відпоручники народних зборів, щоби звістити его про сю постанову. На сю вість відповів султан з пригнобленем: „Стало ся нещастє“, а коли висказав погляд, що побоює ся о своє житє, відпоручники заявили трикратно, що отоманський наряд є благородний та буде дбати о его житє. Інші відпоручники народних зборів удали ся до брата Абдуль-Гаміда, Решада-Ефенді, щоби поздоровити его яко нововибраного султана, Магомета V.

Новий султан Магомет привів сю вість з достоїнством та заявив, що від дитинства бажав все щастя турецькому народови і буде дбати з Божю помічю про добро вітчизни. Опісля удав ся султан Магомет Решад в товаристві цілого кабінету і членів народних зборів на церемонію „берієт“, то є зложенє присяги вірности для султана. Там приготовано ему велику овацію. О год. 4. нові гарматні вистрели обвістили зложенє присяги вірности новому султанови. Має се бути чоловік доброго серця.

¹⁾ Радикальна політика укр. руск. парламентного клубу за два роки стає певним сего доказом. — *Ред. Русь.*

Абдуль-Гамід висловив бажанє, щоби его уміщено в палаті Чираган, де перебув найкращі дні свого житя та мав заявити, що зворот, який наступив, уважає ділом судьби (фатум).

Просимо відговити перегляду.

Новинки

— **Календар.** В п'ятницю: руско-кат.: Симеона; римо-кат.: Катерини Сем. — В суботу: руско-кат.: Івана; римо-кат.: Филипа.

— **Лікарі-Русини у війську.** Старшим штабовим лікарем маринарки І. класи іменованій др. Ярослав Окуневський, штаб. лікарем марин. ІІ. класи іменованій др. Орест Зарицький, а штаб. лікарем маринарки др. Маркил Рожанковський.

— **Український Цепелін.** „Рада“ доносить, що оноді явив ся в домі Ткаченка в Більматівці представник петербурского клубу воздухоплавців, д. Гарфельд, щоб забрати з собою Ткаченка разом з его машиною до літаня. Ткаченко викрутив ся, що его машина ще не направлена. Коли її направить, то спробує її ще перед своїми односельчанами, а потім вибере ся до Петербурга. З дотеперішних вісток про Ткаченкову машину до літаня, чи там его крила, не можна виробити собі ясного погляду, чи є в тім що правди, чи то все якась комедія. Се друге видавсь імовірніше.

— **Реформа православної церкви в Австро-Угорщині.** З Відня доносять, що наслідком прилученя Босни й Герцоговини наступлять деякі переміни в православної церкви. Всі православні єпархії в Босні і Герцоговині, в Далматії і Хорватії будуть сполучені в одну митрополію, на чолі котрої буде поставлений карловицький патріарх. Митрополія та буде складати ся з дев'ятих єпархій: чотирох босаньско-герцоговинських, двох далматиньських і трох хорватських. Сербські православні єпархії на Угорщині будуть відділені від карловицької єпархії і для них буде основана в Будапешті так звана будиньська митрополія і тамочиний єпископ буде мати титул угорського митрополита. На Буковині буде установа нова руска єпархія, об'єднана єпархія буде виключно румунською. В семгородській румунській митрополії не наступлять ніякі зміни.

— **Великі пожари.** В Корнлібургу коло Відня згоріли військові магазини телеграфічні. Діагують ся, що огонь був підложений. Шкода була необезпечена і виносить поверх мільона корон. — В горах Магура на Угорщині горять ліси на великім просторі. При ратунку попекло ся багато людей. Також коло м. сцевости Самбатеї на Угорщині вибух в лісах пожар. Досі згоріло поверх 400 моргів ліса вартости пів мільона корон.

— **Як відбула ся детронізація султана.** Уже в понеділок народні збори на внесене грецького посла Косміді зложили заяву, що аж до управильненя головної справи не будуть працювати. Ві второк засіданє назначено на полудне, але вже ранним ранком скликано сенаторів і послів на засіданє. О год. пів до 9. розпочало ся тайне засіданє, котре прийняло до відомости повідомленє начального команданта Магмуда Шефкета, що обсаджене Ільдіву вже довершено і що під зглядом військовим не позістане нічого до роботи. Сенатор Геєт Мухтар наша предложив тоді нове внесене того змісту, що збори народні повинні тепер виконати формальности ухваленого вже в засаді рішеня. Палата ухвалила внесене і вислала депутацію до шейк-уль-іслама і фетні-еміні. Коли прийшли оба тоті достойники, як також великий везір і прочі члени кабінету, засіданє відкрито на ново. Члени кабінету і великий везір ждали в бюрі президента а шейк-уль-іслам і фетна-еміні явили ся на засіданю та оголосили слідуочу фетву: **Питанє:** Що має стати ся з імамом, т. є. релігійною головою мувулманів, котрий кілька разів нарушив постанови корону, правив як тиран, спалив сьвяті книги, присвоїв собі побожні фундації, марнував державне добро і допустив ся злочину, присягаючи, що на будуче буде управляти після постанов шеріату, та нарушуючи присягу і викликаючи домашню війну та внутрішні роздори? **Відповідь:** Треба завізвати его, щоби зрік ся престола, або скинути его з престола. Сенатори і послы встали з місць і клякнули однодушно: Ухвалюємо скинути з престола! Була година пів до 2., коли запала ухвала. В сусідстві і на подвірю міністерства війни зібрало ся значне число македонського війська і охотників. Сейчас по ухваленю детронізації народними зборами всі члени кабінету та члени народних зборів зібрали ся на церемонію „берієт“ (зложенє присяги вірности для нового султана). Султан Махмед Решад прибув о 3. год. до міністерства війни. Его повітано грімкою овацією. При вході повітали его вел. везір, шейк-уль-

іслам, президенти сенату і палати послів, начальный командант Махмут Шефкет, генерали і інші достойники. Всі зі зворушенем цілували его в руку. Султан тронутий до глубини, дякував їм. В тій хвили богато офіцерів і значне число воївків окружило султана і хотіли его цілувати в руку. Рівночасно сенатори, послы і многі інші особи зібрали в присінках з одушевленем витали нового султана грімкими окликами. Серед безнастанних овацій перейшов новий султан по сходах, ведучих до царського сальону і сів на троні. Відтак відобрав гратуляцію великого везіра, членів кабінету, достойників і улемів, котрі зложили відтак присягу вірности і признаня. Опісля сенатори і послы вілятами передефілювали перед султаном а також і депутація екуменського патріархату, представителі екзархату і інші достойники. Султан майже до кожного з них промовив кілька дружних слів. О 4. год. нова зала з міністерства війни оповістила вступленє на трон нового султана і церемонію зложеня ему присяги вірности. Серед подібних овацій як при приході, виїшов султан з міністерства війни і пішов до старого сераю, щоби помолити ся до мантії пророка. Се не було предвиджене в програмі. В торжественнім акті в міністерстві війни взяло участь лиш не-богато чужинців; в посеред дильоматичного тіла були лиш румунський посол з секретарем і драгоманом посольства і драгоман німецької амбасади.

— **Вїзд Абдуль Гаміда до Солуня.** Вчера на приказ молодотурків виїхав усунений з престола султан Абдуль Гамід до Солуня. Очевидець описує сей вїзд ось як: Двірський поїзд приготовано о півночі в найбільшій тайні. Коло 12. год. в ночи військо замкнуло дворець залізничні. Невбавком приїхали султанські повози. З пршого висів Абдуль Гамід, одягнений в париский стрій в білій камізольці, в темній нагортці і в феті Бідолашний екс-султан забув навіть почорнити волосє на голові і перший раз показав ся публично з сивим волосем. На лиці був спокійний, пригнобленя на нім не було видно. На двірці військо не віддавало ему султанської пошести. Абдуль Гамід турецьким звичаєм підвів руку до чола, почім офіцери поздоровили его по військовому. Абдуль Гамід пішов сам до вагона в товаристві своїх двох синів, 17 літнього і 10 літнього. Потім звернув ся і подав руку своїм гаремним паням, які з ним приїхали. Було їх 11 (з поміж 360), самих молодих, котрі заявили, що будуть ділити долю і недолю свого пана. Одаліски дули одягнені в стрій європейскі. За ними всіло до вагонів кількох євнухів і оден лакей. Для султана і его гарему була залізничця інтересним видовищем, бо ще нею не їхали. Всі були веселі. Аж коли поїзд рушив, одаліски почали кричати а перестрашу. Що дальше стало ся, автор не згадує, бо не бачив. Поїзд мав задержати ся аж в Солуні.

Поетичний куті.

Переспів.

Ти любиш? Як се романтично!
Сьмієсь старечий світ —
Ти віриш? Таж се непрактично,
Ах, кілько маєш літ?!

Ми віримо лиш в моря втіх
Посеред хвиль житя —
Чи чувш сей веселий сьміх?
Кипить ним глуп уся.

За розкіш, що там нас чекає,
В млі плес і вирів тих,
Знамя людини хай щезає,
З чіл наших мідяних!

Ти любиш? Таж се романтично,
Розкоші хоче світ!
Не віриш нам? — Се непрактично.
Ах, кілько маєш літ?!

У. К.

Оповідки.

— **Аматорські представлення** урядують в неділю 2. мая: „Сокіл“ в Калущі в салі „Народного Дому“: „Застраг“ (монольо), „Сусєда“ (сценічний образ) і „В темнім куті“ (ком. в 3 діях); початок о 7½ год. — Читальня „Просьвіти“ в Золочеві в міській салі театральній: „Перехитрили“ комічна опера в 3 д. М. Кропивницького; початок о 7½ год. — „Сокіл“ в Заліській Волі к. Радимна: „За сиротою Бог з калитою“; початок о 7. год.

— **Заг. збори Н. Тов-а ім. Шевченка** відбудуть ся у Львові для 12. мая (середя) о 4. год. в салі засідань виділу („Акад. Дім“ при ул. Суніньського 17). На днєвнім порядку: звіти виділу і секцій, вибір нового заряду, зміна 3, 5. і 41 §-ів стат. та внески і зайти.

— **З нотаріату.** Міністер судівництва іменував нотаріального кандидата в Рудках, Маряна Новаковського, нотарем в Лютовисках.

Замітки язикові.

Написав
Гван Вераратский.

(Конець).

"тигрис" має бути тигр.
 "товщ gen. masc. genit. товщу", польск. *tuszcz.* genit. *tuszczy* в руск. повинно бути товщ, genit. товщи gen. fem.
 "узаконенні" місто узаконені; від закон творить ся узаконити (у+законь+ити); part. praet. pass. узаконений, двоєне букви н тут зовсім неможливе.
 "улетючити ся" злетівити. летивий *flüchtig*, летівити *flüchtig werden*.
 "умірюваний", *umiarłowany*, уміренний.
 "хоча". Окрім хоть єсть в руск. хоті хоті й, хоч, хоча. Найгарнійше єсть хоть, оно повинно як найбільше уживати ся. Але в наших "українських" письмах найчастійше єсть "хоча", так само як "одначе".
 "шарий" має бути с'рий.
 "шведський". Новійшими часами вже знаходимо у поступників "шведський" місто шведський. То єсть дуже поступно, або як гуртковці кажуть "поступово".
 "шкелко", *szkiełko*, скольце.
 "шкло". На Україні і більшою частию в Галичині кажуть скло. То єсть властиво руска форма. Подібно склянка, скляний.
 "школьництво". Знов термінологія позичена а зла. Школьником зовуть декуда в горах ученика; також школьник—жид, що вчить в "школі" т. є в біжниці. Шкільний. *Schulwesen* шкільняр *Schulmann*.
 "яскри" *nom. sing. хйба* ясқір, але так не говорять наш люд, тільки козеліць або іскорник *scharfer Hahnenfuss, Ranunculus aser*.
 "є" місто єсть, с'уть. Українські писателі уживають дуже рідко єсть, а ще рідше (майже ніколи) с'уть. Але в Галичині уживає ся іменно в горах єсть (єст) і с'уть (с'ют). Чому маємо цурати ся тих красних людських форм? Де-хто видумує, що лиш форма є єсть руска, а навіть в 3 лица ми. ч. пишуть все є. Тим часом в ед. ч. уживає ся є і єсть, а в багатьох числах уживати ся може форма єсть, є і правильна с'уть. Де-кому вбили ся притяма такі місцеві форми як: "я є, він є, ми є, ви є, они є" і ті місцеві форми вні уживає в руск. яко єдино правильні. Так бачимо, що не раз уживають ся за провінціалізмами, навіть мало уживаними, люде, що найбільше кричать против провінціалізмів.
 "ючний", *juyczny*, вючній;
 "ючні коні", вючні коні, навючти коня, обладовати.
 Сам разом кінчимо наші замітки. Виповні ми отверто наші гадки, але лично не задернули нікого. Тих, котрі пишуть по руск. уважаєм за трудювників, котрим за їх роботу належить ся честь і подяка. Всякі перехвалки критикоманів уважаєм хибними і шкодливими. Не закривати того, що студія нашого язика вимагає великого труду, тим більше, що находим ся в так тих обставинах. Тепер єсть все який-такій поступ, але давнійше було ще гірше. Пригадаймо собі, як то нас в школах вчено руского язика: язик нашого люду (як говорено: "язик простонародний") висмівано а з найзвичайнійшими виразами творено "головоломніа искусства". Вже по скінченю гімназії треба було всего самому доходити, а в случаю, коли не було одвітного виразу, самому творити. Не було то так легко в тмн ново утвореними виразами. Кождий такий вираз мусів перейти з самого почину мраку недовіря, темноти, зависти і насміхання, нім з часом прийав ся.
 Виказуючі хибні слова деяких писателів, ми далекі од того, щоб чинити з того велику догану. Тут подаємо лише, як би по нашій думці повинно бути. Если ще і тепер найдуть ся люде, що пишуть "плетва", "розвідрена" товна, "справоздане", "пощочина", "могутний" і пр. то дійсно бачимо, що не раз інтелігентний Русин, учувши який вираз сусідних славянських народів, таки зовсім обезсебить ся і бере его прихачем яко рідний.
 Язык безустанно належить слідити. І на відомі вирази звертаю мою увагу, чи правильно їх прийнято в літературі. І так у люду учув я реченець і тоє мене спонукало давнійше уживаний спосіб писаня "речинець" відкинути а писати реченець.
 Давнійше уживав я "близький, низький, с. дзський" (так пишуть і тепер українські писателі і більша часть галицьких); але стрівши у нашого люду також близький, низький, с. дзський (старосл. близькь, низькь, с. дзський) бачую тепер ті форми за одвітні.
 "святицтво, панство" писав давнійше за українськими писателями, котрі так пишуть за М. Словескими (чому не: "святицство, панство", отже-ж пишуть "святицський (майже неживаний), панський"? Тепер пишу: святицство, панство і пр.

Дальше застановляючись глибоше над формами співати, спілий, слідний, сміяти ся уважаю спосіб писаня: "смівати, смілий, смілний, сміяти ся" не руским і пишу тепер: співати, спілий, слідний, сміяти ся; подібно: священник, святий а не "святицник, святицый".
 Тепер пишуть майже всі: "поять, принять, мешкав і т. п., а єсьм за формами: понятій, нещастій, мешканій. Як рішити ся, трудно наперед говорити. Коротші форми мабуть іменно втаскають ся тому, що у нас і без того для повноголосности єсть багато форм довгих, отож старають ся і в інших випадках вводити форми коротші, в кождім разі бувають вигіднійші.

Ві Львові 16. грудня 1908.

Телеграми

в дня 29. цвітня.

Царгород. Молодотурки назначили усуненому султанови Абдуль Гамідові 50.000 франків місячної емеритури.
Берлін. З М. Азії доносять, що в віляєті Адана убито в кількох останних днях около 50.000 осіб.
Берлін. Berl. Ztg доносить з Царгорода, що в Малій Азії знищено знова 50 сіл. В віляєті Адана в останних трох тижнях убито 55.000 людей.
Царгород. Кабінет подав ся до двісіті, однак новий султан поручив міністрам остати поки що на своїх становищах.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.
Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійского безкоролівя). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.
Жигимонт Кейстутувич, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.
Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.
Bogurodziczka dzewicza a історичні висновки д ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.
Історичні причини. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. I. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.
 Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Образи Шевченка, Хмельницького, Котляревського, Лисенка від 6—200 К. Фігурки з гіпсу а 80 с і 1-200 К. Краватки, гердані, сорочки, фартушки, шапки, сокілські і козацькі, альбоми, шерфути, спинки, брошки і шпильки з гербом, тютки і паперці різного рода поручають. — Складає "Сокільского Базару" у Львові і Стрию.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюх і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгена Білінського в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по святицниках.

Держім ся покликю:

Свій до свого!

Дяка з красним голосом, молодого, з добрим свідомством потребує сейчас парохія Коринч коло Коломиї; услівя дуже добрі, зголошуватись лично. 41 (3—3)

Др. К. Левахтовский

Львів, пл. Талицька 7. (наг Централь. каваркею).

Витягане, пльомбоване, вставлюване зубів без болю.

Colosseum

В пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. цвітня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне. В неділі і свята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлєне. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засиноване при Товаристві взаємних обезпечєнь „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлю Товариства є удїлюванє кредиту своїм членам рілньникам обезпечєним в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадницьї почтової ч. 35.527.
Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадницькі К 2,848.890.—
Удїли членські К 262.994.—
Позички удїлені К 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворєні перед полуднем.

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракона	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракона	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновель	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновель	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
„Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
„Курович	—	—	12:54	—	8:34
„Винник	7:51	—	12:54	3:44	8:34
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракона	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракона	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновель	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновель	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35
Янова	6:58	9:15	1:35	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	8:14	—	3:35	7:10	11:35
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:02	2:31	8:08	11:32
„Бродів	6:35	11:02	2:31	8:08	—
„Курович	—	—	8:53	—	4:41
„Винник	5:47	8:53	2:01	4:41	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділі означені †.